

spletajo okrog pojma novi nemški film: ni bilo Herzoga, Fassbinderja, Schlöndorfa, Wendersa, Hauffa. Tako smo lahko med filmi Petersena, Margarete von Trotta, Helme Sanders-Brahms, Heidi Genée in Alexandra Kluga zaman iskali tisto kvaliteto in prodornost, ki nam je poznana iz mnogih

filmov nemških režiserjev. In smo med pretežno feministično obarvanimi filmi, ki se topijo v sentimentalno nereflektiranem socialnem feminizmu nemških režiserk (izjema je bila M. von Trotta), videli še popolnoma povprečne in nezanimive izdelke in se čudili kriterijem izbora.

Barbara Habič

Poročamo — gosiramo

NAJPREJ IN SPET CANKARJEV DOM

Vseslovenski kulturni hram nekaj dni pred napovedano (stabilizacijsko) dograditvijo. Pogum, zavarovan z debelim zidom nepreklicnega tehničnega prevzema v marcu, ki je skušal pomiriti duhove ob drznih zahtevkih po dodatnem denarju za skrčen program gradnje, za skrčen program prireditve. Trije tehnični pregledi so propadli zaradi pomanjkljive opreme. Samoupravna družba, ki je želela imeti ta kulturni hram, že dve leti nesamoupravno molči na prošnje Cankarjevega doma za uvoz opreme, kljub temu da je dom doslej ustvaril že kar precej deviznega prihodka. Tečejo sodni postopki zaradi podražitev pri izvajalcih, ki jih investitor ne sprejme.

Nameravana ureditev osnovnih pogojev za potek dejavnosti v vseh štirih dvorinah pa vendarle terja ob podražitvah kljub odloženim manj nujnim gradbenim opravilom še nadaljnje vztrajanje v dobri volji, zlasti pri tistih, katerih govorice že od vsega začetka niso črpale snovi iz kakega čezmernega navdušenja nad gradnjo in katerih glasnost je naraščala v premem sorazmerju z oddaljenostjo od slovenskega glavnega mesta. Takšna dobra volja je tudi gospodarsko utemeljena, zamujanje z dograditvijo bi namreč prineslo več škode kot koristi. Palača sama pa bo šele samo ovoj brez vsebine. Plačevanje dejavnosti bo še dodatno pritisnilo na tako imenovano svobodno menjavo dela. Denarja ni, denar se zbira, denar bo. Samoupravno organizirana kultura piše dodatek k dogovoru o spremembah in dopolnitvah dogovora o gradnji... razmišlja o spreminjanju samoupravnega sporazuma o temeljih plana republiške kulturne skupnosti za obdobje od... se posvetuje z združenim delom, z družbenopolitičnimi skupnostmi, z družbenopolitičnimi organizacijami... kako biti kos novi predračunski vrednosti. Cankarjev dom se ne pomišlja poslati naokrog premalo utemeljenega zahtevka za dodaten denar, kaj šele, da bi natančno navedel, kaj vse je bilo storjenega z denarjem, ki se je doslej obilno natekal vanj.

— Kaj vse bo še storjeno z njim?

— Kdo bo polnil nove ljubljanske dvorane iz letošnjega stabiliziranega žepa? V dveh letih je bilo v Cankarjevem domu 180 tisoč obiskovalcev (ne le na kulturnih prireditvah). To se pravi, da v vseslovenski kulturni hram ne zaidejo v enem letu niti vsi Ljubljanci, kaj šele Slovenci od drugod. V nekem štajerskem mestecu, ki ima štirinajskrat manj prebivalcev kot slovenska prestolnica, pa obišče kulturni dom čez 80 tisoč ljudi na leto, pa Ljubljanci k tej številki gotovo ne pripomorejo kaj prida.

— *Kdo bo vzdržal na literarnih in dramskih prireditvah, če bo (zaradi pomanjkljive opreme) moral vleči na ušesa, kaj se dogaja na odru? Vprašanje je že, kako bomo letos sprejeli znameniti moskovski Boljšoj teater, s katerim so že sklenjene pogodbe, če dvorana ne bo ustrezno opremljena.*

— *Kako bo urejeno vzdrževanje in varovanje imovine, ko se, recimo, naključni mimoidoči ne bo mogel več kar sredi dneva sprehajati po prostorih? Upamo samo, da bo ta spis prej spodbudil varnostnike kot nasilnike.*

Vse to skupaj da misliti, da temperature niso dvignile samo podražitve, ampak tudi splošna togost (ne) samoupravnih okvirov in prvih korakov v Cankarjevem domu samem — ki je za zdaj še bolj kamen spotike, pa bi lahko bil vogelni kamen neke samoupravno organizirane kulture.

MOČ IN NEMOČ KULTURNIH SKUPNOSTI

Ko se je nedavno dvignil prah okrog Cankarjevega doma in nekoliko še okrog prispevne stopnje za kulturne dejavnosti v letošnjih neprijaznih gospodarskih razmerah, se je spet — kot že tolikokrat doslej ob takšnih razvnetih razpravah — ponudilo vprašanje, koliko je Kulturna skupnost Slovenije učinkovito organizirana za dogovarjanje in kako deluje delegatski sistem v njenem okviru, koliko dejansko pomeni stik med uporabniki in izvajalci, med proizvodno in prizoriščno dvorano.

Izkušnje kažejo, da tudi ponekod drugod ne skrivajo nezadovoljstva nad dosedanjim načinom sporazumevanja, ki bolj temelji na volji vsemogočnega izvršnega odbora (novega centra moči?), pa so jih ponekod kratko in malo ukinili. Še huje je tam, kjer vedri in oblači skupščino zgolj predsednik takšnega izvršnega odbora. Tako postaja samoupravna skupnost vse manj mesto za dogovarjanje delovnih ljudi, vse bolj pa se naslanja na upravo, državne in druge organe in tako v bistvu nadaljuje preživeli način dela. Zato je v razmerah ekonomske stabilizacije še posebej pomebno, kako spremeniti položaj, ko delegati dvigajo eno roko, recimo, za nov vseslovenski kulturni dom, drugo pa za domačega, ki mu pušča streha. Kaj storiti, da bi delavci neposredno ali pa z dogovorom v okviru kulturne skupnosti razpolagali z delom dohodka, ki ga namenjajo kulturi — da bi omogočali razmere za vrhunske dosežke v umetnosti na enem mestu in hkrati uresničevali politiko večsrediščnega razvoja v kulturi. Kajti niti v teh zaostrenih razmerah ne gre za tako majhne denarje: spomnimo se, da bomo letos zbrali za skupni (to je ta nacionalni, ki se še nekaterim ustavlja na jeziku) program več kot 980 milijonov dinarjev.

Toda kakorkoli bi že tožili nad (ne) učinkovitostjo sporazumevanja, ki se uveljavlja ob posameznih občutljivejših primerih in ki naj bi bile zanjo krive kulturne skupnosti, je vendarle treba vedeti, da samoupravnega interesnega organiziranja nismo od nikogar prepisali: vse, kar se dogaja v njegovem okviru, se dogaja ob naši navzočnosti. Odgovornost je potemtakem skupna: tako v tem, da spoznamo napako, kot v tem, da jo čimprej odpravimo. Novi zakon o kulturnih skupnostih, ki se že leto dni pripravlja, velja pozdraviti kot odločen korak k boljšemu — seveda če ga bomo dosledno izvajali.